

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Poenis. Titvlvs IX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

ecclesiam fore exemptam: aut eam juris beati Petri existeret: sive ad jus & proprietatem Romanæ ecclesie, vel ad Romanam ecclesiam specialiter, aut sine medio, vel etiam simpliciter pertinere: per hoc plene debet exempta hujusmodi ecclesia iudicari. Cum enim jure communi omnes ecclesie per orbem diffusæ ad Romanam ecclesiam pertineant, si id alicui concedatur ecclesie, vel de ea per sententiam iudicetur, ex hoc ipsius comprobatur exemptio: ut privilegii nihil aliâs allatura concessio ei, cui conceditur, & sententia nullum aliter datur subsidium ecclesie (pro qua fertur) prerogativam (cum verba aliquid operari debeant) conferat gratiæ specialis. Et est idem, si privilegium contineat, vel ipse Papa per modum exprimat superscriptum, quod ecclesia sit libera: seu quod potius Romanæ ecclesie libertate: vel quod in hoc prerogativa gaudeat specialis: aut si dicat indefinitivè, quod ecclesie Romanæ annum censum solvat, ad perceptæ indicium libertatis: sive quod ipsam ecclesiam eximit ab ordinarij a potestate: vel quod non audeat illic Episcopus cathedram collocare, aut imperandi (seu ordinationem quamvis levissimam faciendi) exercere aliquam potestatem. Similiter si aliqui recipiantur in propriis & speciales subjectos, censentur exempti. Non sic in propriis & speciales filios Romanæ ecclesie sint suscepti: tales quippe exempti propterea non existunt. Si verò dicatur simpliciter, quod aliqua ecclesia Romanæ ecclesie annum censum solvat: non propter hoc exempta ecclesia dici debet. Idem dicimus si circa aliqua per privilegium concedatur libertas, & clausula de censu annuo perfolvendo sequatur: ut si aliquibus quod ab alio, quam à Papa seu ejus legato excommunicatis, suspensis aut interdicti non possint, vel aliquid aliud specialiter a sede Apostolica sit indultum: vel etiam dicatur, quod in speciales Romanæ ecclesie filios sint assumpti, & sequatur in privilegio, quod ecclesie Romanæ ad indicium b libertatis perceptæ annum censum solvant. His enim & consimilibus casibus sic in certis privilegiati articulis, ordinariorum jurisdictioni quantum ad alia sunt subiecti. Licet autem sic diversos privilegiorum, quibus ecclesie ac monasteria eximuntur, tenores ad litem materiam amputandam duxerimus designandos: per hoc tamen alii exemptionum (si reperiantur) seu aliarum libertatum modis vel eorum effectibus nolumus aliquatenus derogari.

CAP. XI.

Privilegiati ut tempore interdicti possint celebrare divina clausis ecclesiis, alio etiam extraneos admittere non possunt. Et si fuerit singulari persona super hoc privilegiata, familiares suos admittit: sicut in familia conventus taliter privilegiati. Hoc privilegio non gaudet ille, cuius culpa ponitur interdictum, b. d. Dominicus.

Idem.

Licet d vobis concessum existat, ut interdicti tempore januis clausis, excommunicatis & interdictis exclusis, voce submissa divina celebrare possitis: ad ea tamen aliquos etiam si aliunde venerint (nisi super hoc privilegiati existant) recipere nulla ratione debent. Cum conceditur singulari personæ, ut modo præmissis tempore interdicti celebrare valeat, vel audire divina: ejus familiares domestici ad audiendum cum ea, & celebrandum sibi divinum officium, licet admittuntur. Non sic autem in familiaribus alicujus conventus, seu collegij est censendum: illi enim nisi privilegiati fuerint, admitti non debent. Hujusmodi quoque concessione gaudere non potest is, cuius causa seu culpa, dolo

a Al. ordinaria. b Alii, iudicium, c Al. ita: sic scriptus privilegiati articulis. al. ita: sic inferius privilegiati articulis, &c. d de materia vide latissime in c. alima. r. infra de sent. excom.

vel fraude, fuit a sententia interdicti prolata, seu qui ad perpetrandum delictum, cuius occasione lata exitus, præbuit consilium, auxilium, vel favorem.

CAP. XII.

Episcopi cum altare viatico celebrare possunt, & sibi sacros celebrari: statamen, quod non violent interdictum, hoc dicit. Ioan. And.

Idem.

Quoniam Episcopi b eorumque superiores se habent diversis ex causis suis ecclesiis & diocesis absentare frequenter, nec semper possunt commodè ad ecclesias accedere pro missa celebranda vel audienda in ipsis, sine qua eos transire non decet absque causa rationabili ullam e diem: præsentis constitutione indulgemus eisdem, ut altare possint habere viaticum, & in eo celebrare, ac facere celebrari ubicunque absque interdicti transgressione illis permittitur celebrare vel audire divina.

DE INIURIIS, ET DAMNO DATO.

TITVLVS VIII. CAP. VNIC.

Repressalia contra personas ecclesiasticas concedi, vel concessæ extendi non debent. contra facientes (nisi revocent intra mensem) singulares sunt excommunicatis, universitates interdicta. Ioan. And.

Gregorius X. in concilio generali Lugdunensi.

Et si pignorationes, quas vulgaris elocutio d repræfalias nominat, in quibus alius pro alio prægravatur, tanquam graves legibus, & æquitati naturali contraria, civili sint constitutione prohibita. Ut tamen earum prohibitio in personis ecclesiasticis tanto amplius timeatur, quanto in illis specialius inhihentur, eas concedi contra personas prædictas, seu bona ipsorum e, aut quantumcunque generatiter prætextu cuiusvis consuetudinis (quam potius reputamus abusum fore) concessas, ad illas extendi præsentis decreto districtius inhihemus. Illi autem, qui contra fecerint, adversus personas easdem pignorationes, seu repræfalias concedendo, vel extendendo ad eas (nisi præsumptionis vel extensionis tempore intra mensem) si personæ singulares fuerint, sententiam excommunicationis incurrant: si verò universitas, ecclesiastico subiacet interdicto.

DE POENIS.

TITVLVS IX. CAP. I.

De veteri jure poterit Archiepiscopus, cum in provincia sua jurisdictionem suam exsequitur, punire notorios injuriantes, sibi, nunciis, & familia sue, si per id sua jurisdictione impeditur: alias non, nisi consuetudo amplius tribuat: sed hodie tales injurias puniunt, etiam si jurisdictionem non impediunt. b. d.

Innocentius IV.

Romana f ecclesia: & infra. Licet autem Remen. Archiepiscopo suam Provinciam visitanti, eos, qui tunc sibi, vel suæ familiae, aut aliis, quos propter hoc per eandem provinciam dirigit, & etiam

a Al. fuerit. b Et an appellatione Episcopi venias electus, vide Felin. in cap. eam re. de rescript. vers. tertio restringitur. c al. ita: nulla die. d Vide l. librorum. h. quod tamen Cassius. ff. de leg. 3. Bari. in l. Labeo. ff. de sup. le. e al. episcorum. f Vid. Alex. cons. l. i. incip. circa primum dubium, unde intelligi quare do quis possit esse iudex in propria causa.

quando concilium convocat, eos, qui nunciis suis, quos pro illo vel aliis per Provinciam ipsam sua debita jurisdictione utendo transmittit, injuriari praesumunt: si hac occasione sua in his impediatur jurisdictione, pro injuria hujusmodi (dummodo existat notoria) propria auctoritate punire, nisi amplius ei de Remensis ecclesiae consuetudine competere dignoscatur. Sibi etiam & metropolitanis aliis in suis provinciis (dum sic in illis jurisdictionem exercent) puniendi manifestas & notorias offensas, tunc eisdem illatas vel suis (etiamsi exinde impediri jurisdictionem hujusmodi non contingat) libera sit de nostra speciali concessione facultas.

CAP. II.

Decet haec Decretali, quibus assistentibus fieri debeat degradatio, de quibus vestibus, ornamentis, libri & instrumentis in degradatione fiat expulsi, & quibus verbum utatur ipse degradatus, loann. And.

Bonifacius VIII. Interim. Episcopo.

Degradatio a qualiter fieri debeat, a nobis tua fraternitas requisivit. Super quo tibi taliter respondemus, quod verbalis degradatio seu depositio ab ordinibus vel gradibus ecclesiasticis est a proprio Episcopo sibi assistente, in degradatione clericorum in sacris constitutorum ordinibus, certo Episcoporum numero, definito canonibus, facienda: quanquam proprii Episcopi sententia sine aliorum Episcoporum praesentia sufficiat in degradatione eorum, qui minores duntaxat ordines ceperunt. Actualis vero sive solennis caelestis militum militis, id est clerici degradatio (cum ad eam fuerit procedendum) fiet, ut ex auctoritate eius, qui militum delevit armatae, cui militaria detrahuntur insignia, sicque a militia remotus castris ejicitur, privatus consortio & privilegio militari. Clericus igitur degradandus vestibus sacerdotibus, in manibus habens librum, vas, vel aliud instrumentum seu ornamentum ad ordinem suum spectans, ac si deberet in officio suo sollemniter ministrare, ad Episcopi praesentiam adducatur: cui Episcopus publice singula, sive sint vestes, calix, liber, seu quavis alia, quae illi juxta morem ordinandorum clericorum, in sua ordinatione ab Episcopo fuerint tradita, seu collata, singulariter auferat, ab illo vestimento seu ornamento, quod datum vel traditum fuerat ultimo inchoando, & descendendo gradatim degradationem continuet usque ad primam vestem, quae datur in collatione tonsurae, tuncque radatur caput illius seu tondeatur, ne tonsura seu clericatus vestigium remaneat in eodem. Poterit autem Episcopus in degradatione hujusmodi uti verbis aliquibus ad terrorem, illis oppositis, quae in collatione ordinum sunt prolata, dicendo Presbytero haec vel similia verba in remotione planctus: Auferimus tibi vestem sacerdotalem, & te honore sacerdotali privamus: sicque in remotione reliquorum insignium similibus verbis utens in ablatione ultimi, quod in collatione ordinum fuit primum, infra scripto, vel alio simili modo pronunciet sive dicat: Auctoritate Dei omnipotentis Patris & Filii & Spiritus Sancti, ac nostra, tibi auferimus habitum clericalem, & deponimus, degradamus, spoliamus, & eximus te omni ordine, beneficio & privilegio clericali.

CAP. III.

Quamvis inventio carceris suis ad custodiam: tamen potest quis puniri poena carceris perpetuo & ad tempus. Io. And.

Idem.

Quamvis ad reorum custodiam non ad poenam carceris specialiter deputatus esse noscatur: Nos

a Qualiter hodie fieri possit degradatio, vide conc. Trid. sess. 13. de reform. c. 4. addit. ceteris in c. 1. sup. de heres. eod. lib. b al. fuerint. c al. traditur. d Vide lo. Ananiam in c. a nobis. de apost. & Fel. in c. cum sit. de for. compet.

tamen non improbamus, seu convictos (eorum casibus & personis, ceterisque circumstantiis provida deliberatione pensatis) in perpetuum vel ad tempus, poena videlicet expedire, carceri mancipes ad poenitentiam pergendam.

CAP. IV.

Terna alicui imposta, & eius posteris, non extenditur ad ipsorum linea familiae: nisi aliud in jure, vel sententia sit expresse h. d. Zen.

Idem.

Vicunque alicui & eius filius seu posteris alicui, in certam generationem poena imponitur ad hanc ne vel a jure, poena ipsa eos tantum afficit, qui per masculinam, non per femininam lineam descendere discedunt. Nisi aliud in jure vel sententia sit expresse.

CAP. V.

Tertio puniunt insequentes, percussiones, aut capientes Ceteros, & ejus crimini facti. Secundo, eorum filii & nepotes. Tertio, ipsi insecutores poenam addit. Quarto, poena satisfactionem cum absolverent, facere debeant: & quid per absolutionem consequantur. Quinto, de iudic. consulari, vel imperatoris favoribus huius criminis. Sexto, ad collatas alii promeritis excedere. Septimo, poena de insequentiis clericis vel regibus famularum Pape vel Cardinalium. Octavo, poena interdicti Cardinalium. Nono, de iudic. potestate secularis nobilitatis poena legibus contra tales sui debere, & hanc consuetudinem non nisi observari: & contra factis poenam imponi. Io. And.

Idem.

Felicis recordationis Honorii Pape tertii, praedicti foris nostri vestigiis inhxerentes, quibusdam abbatibus detractis de communi fructu nostrorum constituit, hacin perpetuum valitura constitutione sancimus, ut si quis deinceps in hoc sacrilegi genus inreperit, quod sanctae Romanae ecclesiae cardinalium fuerit hostilitate insecutus, vel percussit, aut ceperit, vel socius fuerit facientis, aut fieri mandaverit, vel factum ratum habuerit, aut consilium dederit vel favorem, aut poena receptaverit vel defensorit, eisdem eundem de reus criminis laeque majestatis perpetuo sui infamatus, & fidatus & nihilominus & bannitus, sit interdictus, nec testamenti liberam habeat facionem, nec ad cuius bona ex testamento vel ab intestato veniat, quatenus ab omni successione repulsus, publicae & repulsa confusus minus inveniat lux molitiam ditionem: sicut ad habitationes ejus delecta, de quibus sit, qui eas inhabitet, dentur cuncta ipsius in rebus, nam, & ut perpetuo notam infamiam poena reus restetur, nullo tempore reparantur: minus et debita restet, nullus respondeat in iudicio teneatur: quousque etiam in bonis invenitur, ipsius fisci, vel temporaria deminio applicetur, ut ex illis nil transmittat ad postereros, sed potius cum ipso quodammodo dumentur & sua. Si qua vero feuda, locationes, officium vel beneficium spirituale vel temporale ab aliquibus ecclesiasticis obtinet, sit eis ipso jure privatus, quae sic libere ad ecclesiam revertantur, quod ecclesiarum rectores de ipso pro sua voluntate disponant. Quod si quis praedictorum filium vel filios habeat, nepotem, vel nepotes per rectam lineam descendentes, beneficium seu beneficium quovis beneficio (etiamsi pontificalem adeptus vel adepti fuerint dignitatem) sint eis ipso jure privati: spe promotionis omnino sublati. Nulli pra-

a Praeter Deferos hic vide aliquos per Decretum in c. 1. de iudic. de iudic. b Vide Decretum in c. 1. de off. delegati. c Deff. de her. & bannire quod significat, dicitur Augustinus de Perisio cap. 1. de Geminianus in c. 1. de heres. l. 6. & Petrus Godesfridus in Sum. de heres. c. de her. d Psalm. 87.

teretialium filiorum atque nepotum ex virili sexu descendunt ab eisdem, alicuius aperitur janna dignitatis, aut honoris ecclesiastici vel mundani, seu ad alicujus loci regimen sit ascensus: sit eis postulandi negata facultas, sit notorie a judicatus, & quodlibet aliud officium seu ministerium publicum interdictum: in judiciis eorum assertio contra quenquam nihil fidei, nihil credulitatis inveniat, ut ad testimonium proforis reddantur indigni: sit eis ad ordines ascensus inhibitus, sit ad beneficium vel officium ecclesiasticum denegatus accessus b, & (ut magis famosa sit eorum infamia) ad actus legitimos nullus eis pateat aditus, nulla porta pandatur eisdem super aliquo premissis, omni & spe dispensationis adempta. Praesentis nihilominus adjicimus sanctionem, ut ex infestatione praedicta, sicut ex injectione manuum violenta, ipso facto excommunicationis sententiam quis incurrat, & tam infecutor, quam alii supra dicti tam mali participes, quamdiu in sua contumacia perdurarint, singulis diebus dominicis & festivis pueris campis, & candelis accensis, per omnes illius loci ecclesias, in quo tantum facinus fuerit attemptatum, nec non civitatum & dioecesium vicinarum a excommunicati publice denuncientur: nec ab alio, quam a Romano Pontifice possint absolutiois beneficium obtinere, nisi duntaxat in mortis articulo constituti.

Quam autem fuerint absolvendi: primo sufficienter & idonee caveant, quod inferendae poenae parebunt, & auxiliante Domino poenitentiam peragent injungendam: deinde per omnes illius loci ecclesias principales, vicinorumque locorum, diebus dominicis & solennibus incedant nudi coram populo, femoralia tantum habentes, & serulas deferentes in manibus, cum quibus per eandem ecclesias publice sustinentur: ita postmodum ultra mare, & ibidem acturi poenitentiam per tres annos ad minus, nec exinde postmodum reverturi absque sedis Apostolicae licentia speciali. Verum cum talis gratiam reconciliationis meruerit (beneficio absolutiois obtento) indulgetur ei licentia, ut suam & suorum injuriam prosequatur: & debitorum illorum, quae contracta fuerint, & de postmodum acquisitis repetitio non negetur. Illud autem non duximus omittendum, quod si quis fuerit in praemissis nudo consilio aut simplici favore culpabilis, iudex in talem poenam metiatur ex culpa: ut secundum quod excessus exegerit, vindicta procedat. Ceterum, quia dignum est, ut nefandi ratione flagitii ultionis severitas amplius extendatur, & propter enormitatem culpae, plagiarum modas exuberet, nec poenis solitis contentetur: statimus, ut ad collaterales fratres, videlicet nepotes, & pronepotes talium possit extendere poenas in hujusmodi nostra constitutione contentas, circumspexio Romani Pontificis, prout circumstantiae rationabiles suadebunt.

Praemissis etiam dignum censuimus annexendum: ut si quisquam aliquo praedictorum excessuum, in quemquam de clericis vel religiosis nostrae familiae, vel cardinalium officere forte praesumpserit, proportionetur poena delicto: ita quod vindicta ex aequo excessui respondente ab offensa nostrorum cohibeatur deinceps manus temerariae formidine ultionis, quas Dei vel nostra seu fratrum nostrorum reverentia non coeuret. Si quis vero per se vel per alium occiderit cardinalem (quod absit) vel deiecit causam mortis: ultra quam

praemissa contineant, sic in eam potestas jurisdictionis infurgat, sic rigor ultionis inflat, quod contra vitam subsidium mortis solatium invocet, vivens poenae non culpa, vindicta speculum non offensa. Per hoc quoque secularibus potestatibus non adimimus facultatem utendi legibus contra tales, quas adversus sacrilegos catholici Principes ediderunt. quis enim locus regiminis poterit esse tutus, quis rector securitate gaudebit, si Romana ecclesia (quae omnium ecclesiarum disponente Domino caput est & magistra) casibus istis subicitur? si ejus filii speciales hujusmodi periculis exponuntur? Quem ecclesiae filium, quem fidei zelatorem contumelia tanta non tangeret, & confusio tam aspera non moveret? Porro si filius est, dolebit: si fidelis, matre fidei laesa laedetur. Quapropter si Princeps, senator, consul, potestas, vel alius dominus sive rector contra praesumptores praedictos praesentis constitutionis tenorem non fecerit observari: tam ipse, quam officiales ipsius infra menssem (postquam res ad notitiam eorum pervenerit) eoispo sententiam excommunicationis incurrant. Civitas vero quaevis alia, praeter urbem, qua talia facienti vel facientibus seu praesumentibus, in his consilium vel auxilium dederit aut favorem, vel infra menssem saltem taliter delinquentes, (prout tanti facinoris enormitas exegerit, & facultas eis affuerit) non duxerit puniendos, pontificali & supra, sit eoispo dignitate privata, & nihilominus remaneat interdicta.

DE POENITENTIIS, ET REMISSIO-

NIBUS.

TITVLVS X.

CAP. I.

Quaestores non citant aliquos, licet eos monere possint. Et in concedendis indulgentiis non excedant Archiepiscopi statutum concilii generalis h. d. Zen.

Innocentius IV. in concilio Lugdunensi.

Romana ecclesia: & infra. Quae toribus a auctem fabricae Remen. ecclesiae, Remen. Archiepiscopus, sive ejus officiales citandi suffraganeorum ipsius ecclesiae subditos (quos iidem quaestores sibi resistere, aut non parere dixerint) ut super hoc compareant coram ipsis, nequaquam tribuant potestatem. Super benigna vero ipsorum receptione ac subventionem ipsi fabricae faciendae, possunt eosdem suffraganeos & alios Christi fideles Remen. Provinciae charitative monere. In concedendis quoque indulgentiis non excedat Remen. Archiepiscopus statutum concilii generalis.

CAP. II.

Concessio generalis confessorum non tangit Episcopo specialiter reservata, nec obtemperant consuetudini potestati quae sibi eligere confessorum h. d. Zen.

Bonifacius VIII.

SI Episcopus suo subdito concesserit, ut sibi possit idoneum eligere confessorem, ille quem is elegerit, in casibus, qui eidem Episcopo specialiter reservantur b, nullam habet penitus potestatem: Quum in generali concessione illa non veniant, quae non esset quis verisimiliter in specie concessurus. Nulla quoque potest consuetudine introduci, quod aliquis praeter sui superioris licentiam confessorem sibi eligere valeat, qui eum possit solvere vel ligare.

CAP. III.

Decretalis, cum ex eod. in pluribus Episcopis indulgentibus locum habet h. d. Zen.

a Pradicatoris quatuor omnino sustulit conc. Trid. sess. 3. de refor. c. 2. in fine. & sess. 21. de refor. c. 1. b Vide conc. Trid. sess. 24. de sanctissimo poenitentiae sacramento. can. 11.

a Al. notarii. b Al. ascensus. c Al. omnino d. Loca vicina qua dicantur, vide per Alex. consil. 17. l. 3. e Al. annuntiantur. f Quoniam in mortu articulo nulla est reservatio, atq. ideo omnes sacerdotes quolibet poenitentiae, a quibusvis peccatis & censuris absolvere possunt: ita conc. Trid. sess. 24. c. 7. ubi de casuum reservatione. g au. iustitiam.